

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)
της 10ης Μαΐου 2005*

Στην υπόθεση C-400/99,

με αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ, ασκηθείσα στις
18 Οκτωβρίου 1999,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον U. Leanza και στη
συνέχεια από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενους από τους P. G. Ferrì και
M. Fiorilli, avvocati dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την
E. De Persio και τους Δ. Τριανταφύλλου και V. Di Buccì, με τόπο επιδόσεων στο
Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans και A. Rosas, προέδρους τμήματος, J.-P. Puissochet (εισηγητή), R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουνίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την προσφυγή της, η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που κοινοποιήθηκε με το έγγραφο SG (99) D/6463, της 6ης Αυγούστου 1999, περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ όσον αφορά την κρατική ενίσχυση C 64/99 (ex NN 68/99) — Ιταλία— κρατική ενίσχυση στις εταιρίες του Gruppo Tirrenia di Navigazione (EE C 306, σ. 2, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), στο μέτρο που ενέχει απόφαση περί αναστολής της εν λόγω ενισχύσεως.

Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία

- 2 Οι υπηρεσίες της Επιτροπής, στις οποίες είχαν υποβληθεί καταγγελίες σύμφωνα με τις οποίες οι ιταλικές αρχές χορηγούσαν μη επιτρεπόμενες κρατικές ενισχύσεις στις ενδομεταφορές με πορθμεία τις οποίες εκμεταλλεύονται οι επιχειρήσεις του Gruppo Tirrenia di Navigazione (στο εξής: όμιλος Tirrenia), ζήτησαν συναφώς πληροφορίες από τις ιταλικές αρχές με έγγραφο της 12ης Μαρτίου 1999.

- 3 Αυτή η αίτηση παροχής πληροφοριών αφορούσε ειδικότερα τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας που βάρυναν τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia και τους όρους προσδιορισμού του επιπλέον κόστους που απέρρευε από τις υποχρεώσεις αυτές καθώς και τον τρόπο αντισταθμίσεως του κόστους αυτού.

- 4 Κατόπιν αλληλογραφίας με τις ιταλικές αρχές, η Επιτροπή έκρινε ότι υπήρχαν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό με την κοινή αγορά ορισμένων μέτρων που θα μπορούσαν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις υπέρ επιχειρήσεων του ομίλου Tirrenia. Έτσι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή κίνησε ως προς τις τεκμαιρόμενες αυτές ενισχύσεις τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αντιμετώπισε τα επίμαχα μέτρα ως νέες ενισχύσεις ή ως τροποποιήσεις υφισταμένων ενισχύσεων, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, ΕΚ (στο εξής: νέες ενισχύσεις) και όχι ως υφιστάμενες ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ (στο εξής: υφιστάμενες ενισχύσεις). Στη συνέχεια, κοινοποίησε την απόφαση αυτή στις ιταλικές αρχές.

- 5 Στο τμήμα της εν λόγω αποφάσεως της Επιτροπής το οποίο επιγράφεται «Συμπεράσματα», η Επιτροπή ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι επιφυλασσόταν του δικαιώματος να ζητήσει από τις ιταλικές αρχές να αναστείλουν την καταβολή κάθε ενισχύσεως που υπερβαίνει το καθαρό ποσό της προσαυξήσεως του κόστους η οποία οφείλεται στην παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Περαιτέρω, η Επιτροπή κάλεσε τις ιταλικές αρχές να της επιβεβαιώσουν, εντός

δέκα εργασιμών ημερών, την αναστολή της καταβολής αυτής και, στη συνέχεια, επισήμανε ότι, αν οι υπέρ το δέον καταβαλλόμενες ενισχύσεις δεν αναστέλλονταν και αν το ποσό της αναστολής δεν ήταν δικαιολογημένο, υπήρχε πιθανότητα να απευθύνει σχετική διαταγή στις ιταλικές αρχές. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η αναστολή ήταν αναγκαία για τον περιορισμό των επιπτώσεων των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, χωρίς όμως να συνεπάγεται αναστολή αυτών καθαυτές των υπηρεσιών, οι οποίες μπορούσαν να εξακολουθήσουν να παρέχονται κατά τρόπο ώστε να είναι σύμφωνες με το κοινοτικό δίκαιο. Η Επιτροπή επέστησε ιδίως την προσοχή των ιταλικών αρχών στο ανασταλτικό αποτέλεσμα του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, καθώς και στο έγγραφο που απέστειλε στα κράτη μέλη στις 22 Φεβρουαρίου 1995 και με το οποίο τους γνωστοποίησε ότι μπορούσαν να ζητήσουν από τους δικαιούχους να επιστρέψουν όλες τις παρανόμως χορηγηθείσες ενισχύσεις.

- 6 Στις 18 Οκτωβρίου 1999, η Ιταλική Δημοκρατία άσκησε την υπό κρίση προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως «στο μέτρο που ενέχει απόφαση περί αναστολής των ενισχύσεων που κηρύχθηκαν παράνομες».
- 7 Στις 19 Οκτωβρίου 1999, οι Tirrenia di Navigazione SpA, Adriatica di Navigazione SpA, Caremar SpA, Toremar SpA, Siremar SpA και Saremar SpA, εταιρίες του ομίλου Tirrenia, κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προσφυγή, πρωτοκολληθείσα με αριθμό υποθέσεως T-246/99, με αίτημα την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στο σύνολό της.
- 8 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Νοεμβρίου 1999, η Επιτροπή, βάσει του άρθρου 91, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασία, ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί ότι πρέπει να καταργηθεί η δίκη ή να δεχθεί ένσταση απαραδέκτου χωρίς να προχωρήσει στην επί της ουσίας εξέταση της υποθέσεως.
- 9 Με παρεμπίπτουσα απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2001, C-400/99, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-7303, στο εξής: παρεμπίπτουσα απόφαση), το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα αυτό και η διαδικασία συνεχίστηκε επί της ουσίας. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε παραδεκτή την προσφυγή,

ουσιαστικά, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή χαρακτήρισε τα επίδικα μέτρα ως παρανόμως χορηγηθείσες νέες ενισχύσεις, ενώ η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει, για μεν ορισμένες από αυτές, ότι πρόκειται για νομίμως καταβαλλόμενες υφιστάμενες ενισχύσεις, για δε άλλες, ότι δεν ενέχουν στοιχεία ενισχύσεως, πράγμα που συνεπάγεται ότι τα μέτρα αυτά δεν ανεστάλησαν, αντίθετα προς τα συναγόμενα από την προσβαλλόμενη απόφαση. Λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου αυτού, το Δικαστήριο έκρινε ότι η εν λόγω απόφαση παρήγε αυτοτελή έννομα αποτελέσματα και μπορούσε, κατά συνέπεια, να προσβληθεί. Στην παρεμπίπτουσα απόφαση περιέχονται οι λεπτομέρειες της αναλύσεως που οδήγησε το Δικαστήριο στο συμπέρασμα αυτό.

- 10 Με διάταξη της 25ης Μαρτίου 2003, το δεύτερο (πενταμελές) τμήμα του Πρωτοδικείου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 54, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία στην υπόθεση T-246/99 έως ότου το Δικαστήριο εκδώσει απόφαση επί της υπό κρίση υποθέσεως.
- 11 Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή περάτωσε την κινηθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση διαδικασία όσον αφορά τα μέτρα που ελήφθησαν υπέρ μίας από τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia, ήτοι της ναυτιλιακής εταιρίας Tirrenia di Navigazione SpA, στο πλαίσιο του καθεστώτος που προέκυψε από σύμβαση, συναφθείσα με το Ιταλικό Δημόσιο το 1991, σχετικά με τις υποχρεώσεις της επιχείρησης αυτής προς παροχή δημόσιας υπηρεσίας [απόφαση της 21ης Ιουνίου 2001, όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία στη ναυτιλιακή επιχείρηση Tirrenia di Navigazione (ΕΕ L 318, σ. 9, στο εξής: απόφαση της 21ης Ιουνίου 2001)]. Η Επιτροπή κήρυξε συμβατές με την κοινή αγορά τις χρηματοδοτήσεις που είχαν καταβληθεί στο πλαίσιο αυτό προς αντιστάθμιση της δημόσιας υπηρεσίας από την 1η Ιανουαρίου 1990 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000 και επέτρεψε υπό όρους αυτό το είδος των χρηματοδοτήσεων για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2001 έως 31 Δεκεμβρίου 2004. Ωστόσο, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή ενέμεινε στον χαρακτηρισμό των μέτρων αυτών ως νέων ενισχύσεων, που είχε υιοθετήσει με την προσβαλλόμενη απόφαση και τον οποίο αμφισβητεί με την υπό κρίση προσφυγή η Ιταλική Δημοκρατία.
- 12 Με δεύτερη απόφαση που εξέδωσε μετά την περάτωση της έγγραφης διαδικασίας στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία που είχε κινηθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά τις λοιπές επιχειρήσεις του ομίλου

Tirrenia [απόφαση 20050/163/ΕΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαρτίου 2004, όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις Adriatica, Caremar, Siremar, Saremar και Toremar (Gruppo Tirrenia) (ΕΕ 2005, L 53, σ. 29)]. Η Επιτροπή κήρυξε συμβατά με την κοινή αγορά τα ουσιώδη στοιχεία των χρηματοδοτήσεων που είχαν καταβληθεί στις επιχειρήσεις αυτές προς αντιστάθμιση της δημόσιας υπηρεσίας από την 1η Ιανουαρίου 1992 και επέτρεψε την υπό όρους συνέχιση της καταβολής τους από το 2004 και μετά. Η Επιτροπή έκρινε, ωστόσο, ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά τις χρηματικές ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στην επιχείρηση Adriatica για ορισμένη θαλάσσια σύνδεση από τον Ιανουάριο του 1992 έως τον Ιούλιο του 1994 και ζήτησε την κατάργηση, από 1ης Σεπτεμβρίου 2004, της χρηματοδοτήσεως που χορηγήθηκε στην επιχείρηση Caremar για θαλάσσια σύνδεση ταχείας μεταφοράς επιβατών. Και στη δεύτερη αυτή απόφαση περί περατώσεως διαδικασίας, η Επιτροπή επίσης διατήρησε τον χαρακτηρισμό του συνόλου των επιμέτρων ως νέων ενισχύσεων, τον οποίο είχε υιοθετήσει με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Τα αιτήματα των διαδίκων

13 Η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει το έγγραφο της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 1999 «στο μέτρο που ενέχει απόφαση περί αναστολής των ενισχύσεων που κηρύχθηκαν παράνομες»·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

14 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να κρίνει ότι η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου όσον αφορά το μέρος εκείνο της προσβαλλομένης αποφάσεως το οποίο αφορά τις ενισχύσεις προς την Tirrenia di Navigazione·

- κατά τα λοιπά, να απορρίψει την προσφυγή

- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος καταργήσεως της δίκης

- 15 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή έχει καταστεί άνευ αντικειμένου όσον αφορά τις ενισχύσεις προς την Tirrenia di Navigazione SpA. Εφόσον η απόφαση της 21ης Ιουνίου 2001 δεν είχε προσβληθεί κατά τη λήξη των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής, έχει γίνει πλέον οριστικώς δεκτό ότι, καίτοι συμβατά με την κοινή αγορά, τα μέτρα που ελήφθησαν υπέρ της εταιρίας αυτής αποτελούσαν παράνομες ενισχύσεις, δηλαδή νέες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν χωρίς την απαιτούμενη από το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ προηγούμενη άδεια. Ως προς τα μέτρα αυτά, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν παράγει πλέον κανένα αυτοτελές έννομο αποτέλεσμα και η Ιταλική Κυβέρνηση δεν έχει πλέον συμφέρον στην ακύρωσή της.
- 16 Το επιχείρημα της Επιτροπής είναι απορριπτέο.
- 17 Ασφαλώς, με την απόφαση της 21ης Ιουνίου 2001 με την οποία περατώθηκε μερικώς η διαδικασία που είχε κινηθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή επιβεβαίωσε την προκαταρκτική εκτίμησή της ότι οι επιδοτήσεις που είχαν καταβληθεί στην Tirrenia di Navigazione SpA λόγω των υποχρεώσεών της προς παροχή δημόσιας υπηρεσίας συνιστούσαν νέες ενισχύσεις κατά το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, η απόφαση δε αυτή, η οποία δεν προσεβλήθη εντός της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, έχει καταστεί οριστική. Ωστόσο, η ασκηθείσα κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως προσφυγή αποβλέπει, κατ' ουσίαν, στο να κριθεί ότι τα μέτρα των οποίων η Επιτροπή ζήτησε την αναστολή με την απόφαση αυτή δεν ανεστάλησαν εν αναμονή της αποφάσεως ή των αποφάσεων περί περατώσεως της διαδικασίας που είχε κινηθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Όμως, το ζήτημα αυτό δεν εμπίπτει στο αντικείμενο μιας απόφασης περί περατώσεως της διαδικασίας, όπως αυτό προκύπτει από το άρθρο 88, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, καθώς και από τα άρθρα 7, παράγραφοι 2 έως 5, και 14 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88 ΕΚ] (ΕΕ L 83, σ. 1, στο εξής: κανονισμός σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων).

- 18 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσφυγή διατηρεί απολύτως το αντικείμενό της.

Επί της ουσίας

- 19 Η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλει, κατ' ουσίαν, τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Υποστηρίζει, πρώτον, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει λόγω ελλείψεως αιτιολογίας. Δεύτερον, διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε στις ιταλικές αρχές τη δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις προτού εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση. Τρίτον, η εν λόγω κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας. Τέλος, υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά παράβαση των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 88, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ για διαφόρους λόγους.

Επί της αιτιολογίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 20 Η Ιταλική Κυβέρνηση προσάπτει στην Επιτροπή ότι, στην προσβαλλόμενη πράξη, παρέλειψε να παραπέμψει στον κανονισμό σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, μολονότι ο κανονισμός αυτός είχε ήδη τεθεί σε ισχύ.

- 21 Η Επιτροπή απαντά ότι η νομική βάση μιας αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, όπως η προσβαλλόμενη απόφαση, υπάρχει στην ίδια τη Συνθήκη ΕΚ, και ότι, ως εκ τούτου, δεν χρειαζόταν να παραπέμψει στον κανονισμό σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 22 Το άρθρο 253 ΕΚ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι αποφάσεις τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή αιτιολογούνται. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως μιας βλαπτικής αποφάσεως έχει ως σκοπό, αφενός μεν, να επιτρέψει στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχο του επί της νομιμότητας της αποφάσεως, αφετέρου δε, να παράσχει στον ενδιαφερόμενο επαρκείς ενδείξεις ώστε να γνωρίζει αν η απόφαση είναι επαρκώς θεμελιωμένη ή αν φέρει το στίγμα ελαττώματος που επιτρέπει την αμφισβήτηση της νομιμότητάς της (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 1981, 195/80, Michel κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1981, σ. 2861, σκέψη 22).
- 23 Στην υπό κρίση περίπτωση, η έλλειψη, στην προσβαλλόμενη απόφαση, μνείας του κανονισμού σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ή ορισμένων διατάξεών του θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελεί έλλειψη αιτιολογίας μόνον αν η Επιτροπή είχε εφαρμόσει διατάξεις του κανονισμού αυτού μη απορρέουσες απευθείας από τη Συνθήκη. Πρέπει, συναφώς, να παρατηρηθεί ότι ο κανονισμός αυτός αποτελεί, σε αρκετά μεγάλο βαθμό, λεπτομερή κωδικοποίηση της ερμηνείας των διαδικαστικών διατάξεων της Συνθήκης όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, στην οποία είχε προβεί ο κοινοτικός δικαστής πριν από την έκδοση του κανονισμού αυτού.
- 24 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εφαρμόζει καμία διαδικαστική διάταξη σχετική με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων που να μην απορρέει απευθείας από τη Συνθήκη. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους επί των μέτρων στα οποία αναφέρεται και διατύπωσε το αίτημα αυτό χαρακτηρίζοντας προσωρινώς τα μέτρα αυτά ως νέες ενισχύσεις, πράγμα το οποίο συνεπαγόταν την αναστολή τους στην έκταση που καθόριζε η εν λόγω απόφαση (βλ. αποφάσεις της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά

Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4117, σκέψη 17, και C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4145, σκέψη 25, καθώς και την παρεμπόδιση απόφαση, σκέψη 56). Καμία διαδικασία και κανένα έννομο αποτέλεσμα απορρέον από την απόφαση αυτή δεν θεμελιώνονται σε κάποια καινοτόμο διάταξη του κανονισμού σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

- 25 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι απορριπτέος.

Επί της μη παροχής στις ιταλικές αρχές της δυνατότητας να διατυπώσουν παρατηρήσεις

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 26 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή έπρεπε να της είχε παράσχει τη δυνατότητα να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της προτού λάβει την προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία συνεπάγεται την αναστολή ορισμένων καταβολών. Η εν λόγω κυβέρνηση θεωρεί ότι η παράλειψη αυτής της διατυπώσεως είναι ιδιαίτερα σοβαρή, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά δύο είδη μέτρων, ήτοι, αφενός, συνοδευτικά μέτρα του επιχειρηματικού προγράμματος του ομίλου Tirrenia για την περίοδο 1999-2002 και, αφετέρου, φορολογικά μέτρα σχετικά με τον εφοδιασμό σε καύσιμα και λιπαντικά έλαια, τα οποία ουδέποτε είχαν συζητηθεί με τις ιταλικές αρχές προτού αποτελέσουν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 27 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η απόφαση αυτή δεν περιέχει διαταγή αναστολής των επιμέτρων. Συνεπώς, δεν υπήρχε, κατά τη γνώμη της, λόγος να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, τις οποίες επικαλείται η Ιταλική Κυβέρνηση με το δικόγραφο της προσφυγής και οι οποίες επιβάλλουν στην Επιτροπή να ζητεί από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του προτού αυτή αποφασίσει να διατάξει την αναστολή. Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει ακριβώς πρόσκληση προς διατύπωση παρατηρήσεων επί ενδεχόμενης μεταγενέστερης διαταγής αναστολής των μέτρων.

- 28 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, στην περίπτωση μη κοινοποιηθεισών και εφαρμοσθεισών νέων ενισχύσεων («παράνομων» ενισχύσεων κατά το κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων), της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν μπορεί να προηγηθεί αλληλογραφία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού επιτρέπει βεβαίως στην Επιτροπή να ζητήσει προηγουμένως πληροφορίες από το εν λόγω κράτος, δεν της επιβάλλει ωστόσο σχετική υποχρέωση. Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού επιτρέπει την κίνηση της διαδικασίας αυτής χωρίς να επιβάλλει την παραμικρή προηγούμενη υποχρέωση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 29 Λαμβανομένων υπόψη των εννόμων συνεπειών της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, η Επιτροπή, χαρακτηρίζοντας προσωρινώς τα επίμαχα μέτρα ως νέες ενισχύσεις ενώ το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορεί να μη συμφωνεί με τον χαρακτηρισμό αυτόν (βλ. παρεμπίπτουσα απόφαση, σκέψεις 59 και 60), οφείλει να συζητά προηγουμένως το θέμα των επιμάχων μέτρων με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, προκειμένου να παρέχεται στο τελευταίο η δυνατότητα να αναφέρει, ενδεχομένως, στην Επιτροπή ότι, κατά τη γνώμη του, τα εν λόγω μέτρα δεν αποτελούν ενισχύσεις ή ότι αποτελούν υφιστάμενες ενισχύσεις.
- 30 Τα άρθρα 10 και 13 του κανονισμού σχετικά με τη διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, τα οποία επικαλείται η Επιτροπή, συμβιβάζονται με την επιταγή αυτή. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 10, το οποίο αφορά την περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή διαθέτει πληροφορίες σχετικά με καθ' υπόθεση παράνομη ενίσχυση, ανεξαρτήτως της πηγής τους, οι όροι «εν ανάγκη», που χρησιμοποιούνται στην παράγραφο 2 και ως εισαγωγή της φράσεως «[εν ανάγκη, η Επιτροπή] ζητάει πληροφορίες από το οικείο κράτος μέλος», συνιστούν επιφύλαξη όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή έχει ήδη συζητήσει δεόντως το επίμαχο μέτρο με το εν λόγω κράτος μέλος, π.χ. αν το ίδιο το κράτος μέλος πληροφόρησε την Επιτροπή για την ύπαρξη του μέτρου αυτού. Δεν σημαίνουν ότι η Επιτροπή μπορεί

να απαλλαγεί από την υποχρέωση να συζητήσει ένα μέτρο με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος προτού κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ για το μέτρο αυτό. Ομοίως, το άρθρο 13, το οποίο αναφέρει ότι η εξέταση ενδεχομένως παράνομης ενισχύσεως μπορεί να καταλήξει σε απόφαση περί κινήσεως της εν λόγω διαδικασίας, δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση να συζητήσει το επίμαχο μέτρο με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος προτού λάβει μια τέτοια απόφαση.

31 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν συζήτησε με τις ιταλικές αρχές το φορολογικό καθεστώς που είχε εφαρμοστεί υπέρ του ομίλου Tirrenia για τον εφοδιασμό των πλοίων του σε καύσιμα και λιπαντικά έλαια προτού εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία συνεπαγόταν τη —μερική τουλάχιστον— αναστολή της εφαρμογής του καθεστώτος αυτού. Αν η Επιτροπή το είχε πράξει, οι ιταλικές αρχές θα μπορούσαν ευθύς εξαρχής να προβάλουν στοιχεία προς απόδειξη του ότι το καθεστώς αυτό δεν έπρεπε να ανασταλεί ως παράνομη ενίσχυση. Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στην απόφαση της 21ης Ιουνίου 2001 περί μερικής περατώσεως της διαδικασίας όσον αφορά την Tirrenia di Navigazione, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι οι ιταλικές αρχές είχαν επεκτείνει το καθεστώς σε όλα τα πλοία που ήταν ακινητοποιημένα σε λιμένα για συντήρηση με απόφαση της 2ας Μαρτίου 1996 και, συνεπώς, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

32 Όσον αφορά, αντιθέτως, το επιχειρηματικό πρόγραμμα του ομίλου Tirrenia για την περίοδο 1999-2002, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στην αίτηση παροχής πληροφοριών που διατύπωσε με έγγραφο της 12ης Μαρτίου 1999, η Επιτροπή έθιξε το θέμα του μηχανισμού των πολυετών οικονομικών προγραμμάτων τα οποία ο όμιλος Tirrenia οφείλει να υποβάλει στις ιταλικές αρχές. Συνεπώς, αν ένα νέο πρόγραμμα ή μέτρα συμπληρωματικά προηγούμενου προγράμματος βρίσκονταν στο στάδιο της προετοιμασίας και, στη συνέχεια, υποβάλλονταν από τον όμιλο κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής φάσεως της εξετάσεως των μέτρων τα οποία αφορά το εν λόγω έγγραφο, οι ιταλικές αρχές μπορούσαν να αναμένουν ότι το νέο αυτό πρόγραμμα ή τα συμπληρωματικά αυτά μέτρα θα λαμβάνονταν υπόψη στο πλαίσιο τυχόν αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Μπορούσαν οι ίδιες να ενημερώσουν συναφώς την Επιτροπής επικαλούμενες ενδεχομένως στοιχεία ικανά να αποτρέψουν την ένταξη των μέτρων αυτών στην απόφαση ως τεκμαιρομένων νέων ενισχύσεων.

- 33 Όσον αφορά τις επιδοτήσεις που καταβλήθηκαν στον όμιλο Tirenna σχετικά με τις υποχρεώσεις του προς παροχή δημόσιας υπηρεσίας, από τη δικογραφία προκύπτει ότι το θέμα των μέτρων αυτών εθίγη τόσο από τις υπηρεσίες της Επιτροπής όσο και από τις ιταλικές αρχές, στην από 12 Μαρτίου 1999 αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής, στη συναφή απάντηση των ιταλικών αρχών, καθώς και κατά τη διμερή συνάντηση, οι οποίες όλες προηγήθηκαν της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, ούτε ως προς τις επιδοτήσεις αυτές μπορεί η Ιταλική Κυβέρνηση να υποστηρίξει ότι δεν της δόθηκε η δυνατότητα να επικαλεστεί κρίσιμα στοιχεία πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 34 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που συνεπάγεται την αναστολή του φορολογικού καθεστώτος που εφαρμόστηκε στον όμιλο Tirenna για τον εφοδιασμό των πλοίων του σε καύσιμα και λιπαντικά έλαια.
- 35 Συνεπώς, από αυτό το σημείο της παρούσας αποφάσεως και μετά, η ανάλυση αφορά μόνον τις επιδοτήσεις που καταβλήθηκαν στις επιχειρήσεις του ομίλου Tirenna λόγω των υποχρεώσεών τους προς παροχή δημόσιας υπηρεσίας, ως προς τις οποίες η Ιταλική Κυβέρνηση διατείνεται ότι, καίτοι εμπεριέχουν στοιχεία ενισχύσεως, αποτελούν εν πάση περιπτώσει υφιστάμενες ενισχύσεις, καθώς και το επιχειρηματικό πρόγραμμα του ομίλου Tirenna για την περίοδο 1999-2002.

Επί της καταχρήσεως εξουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 36 Η Ιταλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η απόφαση της Επιτροπής περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, η οποία χαρακτηρίζει τα επίμαχα

μέτρα ως παράνομες ενισχύσεις και συνεπάγεται την αναστολή τους, δεν περιέχει αιτιολογία η οποία να δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό αυτόν. Η μόνη αιτιολογία σχετική με την αναστολή συνδέεται με τη ζημία την οποία η συνέχιση της εφαρμογής των επιμέτρων θα προξενούσε στις ανταγωνίστριες του ομίλου Tirrenia επιχειρήσεις, παραλείπει όμως να αποδείξει ότι πρόκειται για ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, και για νέες ενισχύσεις. Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, η Επιτροπή έλαβε απλώς απόφαση αναστολής για προληπτικούς λόγους, σε περίπτωση που τα εξεταζόμενα μέτρα θα συνιστούσαν όντως παράνομες νέες ενισχύσεις, η απόφαση αυτή όμως ουδόλως στηρίζεται σε επαρκή εξέταση που να επιτρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα αυτό.

- 37 Η Επιτροπή υπογραμμίζει, συναφώς, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει διαταγή αναστολής η οποία θα απαιτούσε να αποδειχθεί η ύπαρξη παρανόμων ενισχύσεων. Εκφράζει απλώς αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη ενισχύσεων, τον παράνομο χαρακτήρα τους και το συμβατό τους με την κοινή αγορά. Οι σκέψεις σχετικά με ενδεχόμενες ζημίες τις οποίες μπορούσαν να προξενήσουν τα επίμαχα μέτρα στους ανταγωνιστές του ομίλου Tirrenia συνδέονται μόνο με το ενδεχόμενο μεταγενέστερης διαταγής αναστολής, επί της οποίας οι ιταλικές αρχές κλήθηκαν να διατυπώσουν τη γνώμη τους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 38 Η έννοια της καταχρήσεως εξουσίας αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου μια διοικητική αρχή κάνει χρήση των εξουσιών της για σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίο της έχουν απονεμηθεί (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1982, 817/79, *Buyl* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 245, σκέψη 28). Μια απόφαση έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον αν προκύπτει, βάσει αντικειμενικών, κρίσιμων και συγκλινουσών ενδείξεων, ότι ελήφθη για έναν τέτοιο σκοπό (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 5ης Μαΐου 1966, 18/65 και 35/65, *Guttman*, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 261).

- 39 Έν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην παρεμπόδιση απόφαση, η αναστολή μέτρων των οποίων έχει αρχίσει η εκτέλεση και τα οποία η Επιτροπή χαρακτηρίζει ως νέες ενισχύσεις με απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ απορρέει άμεσα από τον χαρακτηρισμό αυτόν, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις του άρθρου 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ. Συνεπώς, κατάχρηση εξουσίας θα μπορούσε να θεμελιωθεί μόνον αν αποδεικνυόταν ότι η Επιτροπή σκοπίμως χαρακτήρισε ως νέες ενισχύσεις μέτρα ως προς τα οποία δεν μπορούσε να αμφιβάλλει ότι επρόκειτο για υφιστάμενες ενισχύσεις, υπαγόμενες στο σύστημα ελέγχου το οποίο προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 88 ΕΚ, ή για μέτρα τα οποία δεν εμπίπτουν καν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, δηλαδή αν αποδεικνυόταν ότι η Επιτροπή είχε επίτηδες επιδιώξει την ταχεία αναστολή μέτρων ως προς τα οποία δεν μπορούσε να αμφιβάλλει ότι μπορούσαν ακόμα να εκτελεστούν νομίμως, τουλάχιστον έως την περάτωση της διαδικασίας.
- 40 Όμως, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών τις οποίες διέθετε τότε η Επιτροπή, δεν ήταν αδιαμφισβήτητο ότι ορισμένες επιδοτήσεις που καταβάλλονταν στον όμιλο Tirenna και υπερέβαιναν το επιπλέον κόστος που συνεπαγόταν η παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, και οι οποίες αποτελούσαν το αντικείμενο της αναστολής που προέβλεπε η εν λόγω απόφαση συνιστούσαν είτε υφιστάμενες ενισχύσεις, υπό την ανωτέρω έννοια, είτε μέτρα μη ενέχοντα στοιχεία ενισχύσεως.
- 41 Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την κατάχρηση εξουσίας είναι αβάσιμος.

Επί της παραβάσεως των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 88, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 42 Η Ιταλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν είναι δυνατόν, στο στάδιο αυτό, να αποφανθεί ως προς το αν υπάρχουν στοιχεία ενισχύσεως. Αβεβαιότητα αυτού του βαθμού δεν επιτρέπει την κίνηση διαδικασίας συνεπαγόμενης την αναστολή των επιμέσων μέτρων. Συναφώς, η Ιταλική Κυβέρνηση παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4635), στην οποία, σχετικά με το ζήτημα του συμβατού ατομικών ενισχύσεων με απόφαση περί εγκρίσεως του προγράμματος ενισχύσεων, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«33 [...] αφού [το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ] παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διατάξει μόνο την αναστολή της καταβολής νέων ενισχύσεων, δεν αρκεί να έχει απλώς αμφιβολίες περί του αν κάποιες ατομικές ενισχύσεις είναι σύμφωνες προς την απόφασή της περί εγκρίσεως προγράμματος ενισχύσεων.

- 34 Αν η Επιτροπή έχει αμφιβολίες περί του αν κάποιες ατομικές ενισχύσεις είναι σύμφωνες προς την απόφασή της περί εγκρίσεως γενικού προγράμματος, σε αυτήν εναπόκειται να υποδείξει στο οικείο κράτος μέλος να της παράσχει, εντός της προθεσμίας που αυτή του τάσσει, όλα τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για να εξετάσει αν η επίδικη ενίσχυση είναι σύμφωνη προς την απόφασή της περί εγκρίσεως του προγράμματος ενισχύσεων.»

- 43 Εξάλλου, κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, δέχθηκε ότι οι αναγκαίες ενισχύσεις προς κάλυψη του επιπλέον κόστους της παροχής δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες καταβάλλονται δυνάμει συμβάσεων αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που υπήρχαν πριν από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) 3577/92 του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 1992, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών στις θαλάσσιες μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών μελών (θαλάσσιες ενδομεταφορές — καμποτάζ) (ΕΕ L 364, σ. 7), επιτρέπονται δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, το οποίο ορίζει ότι «οι υφιστάμενες συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας δύνανται να εξακολουθήσουν να ισχύουν έως την ημερομηνία λήξης της αντίστοιχης σύμβασης».
- 44 Συναφώς, η Ιταλική Κυβέρνηση αναφέρει ότι οτιδήποτε καταβάλλεται στις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia σε αντιστάθμιση των αποστολών αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας προβλέπεται από τις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που συνήφθησαν στις 30 Ιουλίου 1991 μεταξύ του Υπουργείου Μεταφορών και των εν λόγω επιχειρήσεων, ότι οι συμβάσεις αυτές έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή ήδη από το 1991 και ότι ορισμένα συναφή στοιχεία της διαβιβάστηκαν από το 1991 έως το 1997. Στο υπόμνημα απαντήσεως, η εν λόγω κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι τυχόν ενισχύσεις χορηγήθηκαν πριν από την ελευθέρωση της αγοράς με τον κανονισμό 3577/92, δεδομένου ότι τα ουσιώδη στοιχεία των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και των συναφών αντισταθμίσεων ήταν προγενέστερα ακόμα και της Συνθήκης της Ρώμης, και ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή, εφόσον της είχαν κοινοποιηθεί οι εν λόγω συμβάσεις, είχε ρητώς ή σιωπηρώς επιτρέψει αυτές τις ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, αν ορισμένες καταβολές προς τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, οι καταβολές αυτές αποτελούν κατά πάσα περίπτωση υφιστάμενες ενισχύσεις.
- 45 Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η Επιτροπή αγνόησε τα στοιχεία που της είχαν κοινοποιηθεί κατά την περίοδο 1991-1997 προκειμένου να καθορίσει αν επρόκειτο για υφιστάμενες ή για νέες ενισχύσεις. Η Επιτροπή επέλεξε ευθύς εξαρχής, χωρίς αιτιολογία, να υιοθετήσει τη δεύτερη εκδοχή.
- 46 Η Επιτροπή αναφέρει ότι η διατύπωση αμφιβολιών ως προς την ύπαρξη στοιχείων ενισχύσεως στα εξεταζόμενα μέτρα είναι συνήθης στο πλαίσιο αποφάσεως περί

κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Επισημαίνει ότι, αντιθέτως, στην προσβαλλόμενη απόφαση, δεν εξέφρασε καμία αμφιβολία ως προς τον χαρακτήρα των επιμάχων μέτρων ως νέων μέτρων, καθόσον, στην αλληλογραφία που είχε προηγηθεί της εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως, οι ιταλικές αρχές ουδόλως υποστήριξαν ότι επρόκειτο για υφιστάμενες ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, η περίπτωση αυτή δεν είναι συγκρίσιμη με εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η προμνησθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

⁴⁷ Όπως παγίως αποφαίνεται το Δικαστήριο, η Επιτροπή, όταν εξετάζει μέτρα ενισχύσεων από πλευράς του άρθρου 87 ΕΚ για να καθορίσει κατά πόσον συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, υποχρεούται να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ στην περίπτωση που, μετά τη φάση προκαταρκτικής εξετάσεως, δεν έχει μπορέσει να υπερβεί όλες τις δυσκολίες που την εμποδίζουν να καταλήξει ότι τα μέτρα αυτά συμβιβάζονται με την κοινή αγορά (απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1451, σκέψη 13). Οι ίδιες αρχές ισχύουν φυσικά και όταν η Επιτροπή διατηρεί αμφιβολίες και ως προς τον ίδιο τον χαρακτηρισμό του εξεταζομένου μέτρου ως ενισχύσεως κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Συνεπώς, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι κίνησε την εν λόγω διαδικασία έστω και αν, στην προς τούτο λαμβανόμενη απόφαση, εκφράζει αμφιβολίες ως προς κατά πόσον τα μέτρα που αποτελούν το αντικείμενο της διαδικασίας αυτής έχουν τον χαρακτήρα ενισχύσεως κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

⁴⁸ Όμως, λαμβανομένων υπόψη των εννόμων συνεπειών της κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ όσον αφορά τα μέτρα που αντιμετωπίζονται ως νέες ενισχύσεις, όταν το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υποστηρίζει ότι τα μέτρα αυτά δεν αποτελούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, η Επιτροπή οφείλει να εξετάζει επαρκώς το ζήτημα βάσει των πληροφοριών που της έχουν παρασχεθεί έως το στάδιο αυτό από το εν λόγω κράτος μέλος, έστω και αν η εξέταση αυτή δεν καταλήξει σε οριστική εκτίμηση. Στο πλαίσιο της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών και θεσμικών οργάνων, η οποία απορρέει από το άρθρο 10 ΕΚ, και προς αποφυγήν καθυστερήσεως της διαδικασίας,

εναπόκειται στο κράτος μέλος που θεωρεί ότι τα επίμαχα μέτρα δεν αποτελούν ενισχύσεις να παράσχει το συντομότερο δυνατόν στην Επιτροπή, από τη στιγμή που της υποβάλλει αυτά τα μέτρα, τα στοιχεία που δικαιολογούν τη θέση αυτή. Αν τα στοιχεία αυτά επιτρέπουν την άρση των αμφιβολιών και οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα εξεταζόμενα μέτρα δεν ενέχουν στοιχεία ενισχύσεως, η Επιτροπή δεν μπορεί να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Αντιθέτως, αν τα στοιχεία αυτά δεν επιτρέπουν την άρση των αμφιβολιών όσον αφορά την ύπαρξη στοιχείων ενισχύσεως και υπάρχουν επίσης αμφιβολίες ως προς το συμβατό τους με την κοινή αγορά, η Επιτροπή οφείλει τότε να κινήσει την εν λόγω διαδικασία.

- 49 Έν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, απαντώντας στην πρώτη αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής, οι ιταλικές αρχές υποστήριξαν ότι οι επιδοτήσεις βάσει των συμβάσεων αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που είχαν συναφθεί με τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia το 1991 δεν αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις. Ωστόσο, επειδή δεν υπήρχε, κατά το στάδιο εκείνο, δυνατότητα εξακριβώσεως της εξισώσεως των επιδοτήσεων με το επιπλέον κόστος που απέρρευε από τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, θεμιτώς η Επιτροπή διατήρησε τις αμφιβολίες της ως προς την ύπαρξη στοιχείων ενισχύσεως στις επιδοτήσεις αυτές. Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή αναφέρθηκε στην αναστολή των επιδοτήσεων αυτών μόνο για την περίπτωση που αυτές θα υπερέβαιναν το καθαρό επιπλέον κόστος που συνδεόταν με την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, η Ιταλική Κυβέρνηση ανέφερε, εξάλλου, ότι δεν θεωρούσε απαραίτητο να λάβει θέση επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 87 ΕΚ στις σχέσεις της με τον όμιλο Tirrenia στο μέτρο που ο τελευταίος είχε συνάψει συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας. Όσον αφορά το επιχειρηματικό πρόγραμμα του ομίλου Tirrenia για την περίοδο 1999-2002, οι ιταλικές αρχές δεν προσκόμισαν στην Επιτροπή, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, συναφή στοιχεία ικανά, ενδεχομένως, να αποκλείσουν την ύπαρξη κρατικών ενισχύσεων μεταξύ των μέτρων τα οποία προέβλεπε. Υπό τις συνθήκες αυτές, η κυβέρνηση αυτή δεν μπορεί να προσάψει στην Επιτροπή ότι κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, εφόσον η τελευταία είχε αμφιβολίες ως προς το αν τα εξεταζόμενα μέτρα ενείχαν στοιχεία ενισχύσεως.

- 50 Όσον αφορά, περαιτέρω, την αιτίαση ότι η Επιτροπή κακώς χαρακτήρισε τα επίμαχα μέτρα ως νέες ενισχύσεις, ενώ γνώριζε στοιχεία που της επέτρεπαν να τα

θεωρήσει ως υφιστάμενες ενισχύσεις, η αιτίαση αυτή αφορά μόνον τις χρηματοδοτήσεις που απορρέουν από τις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που συνήφθησαν με τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia το 1991. Στο στάδιο αυτό της παρούσας αποφάσεως, η ανάλυση δεν αφορά, συνεπώς, πλέον το επιχειρηματικό σχέδιο για την περίοδο 1999-2002. Κατόπιν της διευκρίνισης αυτής, το προβληθέν με το υπόμνημα αντικρούσεως επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι ιταλικές αρχές δεν επικαλέστηκαν τα προμνησθέντα στοιχεία πριν από την κίνηση της διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί μερικώς.

- 51 Πράγματι, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, ήδη με την απάντησή τους στην πρώτη αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής, οι ιταλικές αρχές υποστήριξαν ότι οι συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που είχαν συναφθεί με τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia καλύπτονταν από το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92, πράγμα το οποίο σήμαινε ότι ουσιαστικά υποστήριζαν ότι οι χρηματοδοτήσεις που απέρρεαν από τις συμβάσεις αυτές ήταν νόμιμες και δεν συνιστούσαν, επομένως, νέες ενισχύσεις, αλλά υφιστάμενες. Αντιθέτως, η περιεχόμενη στην απάντηση αυτή απλή παραπομπή σε διάφορες επιστολές που αντηλλάγησαν με την Επιτροπή από το 1991 έως το 1997, χωρίς να αποδεικνύεται καμία σχέση μεταξύ των παρασχεθέντων επ' ευκαιρία αυτής της αλληλογραφίας στοιχείων και του ενδεχόμενου χαρακτηρισμού των επιμάχων μέτρων ως υφισταμένων ενισχύσεων, δεν αρκεί ώστε να μπορεί η Ιταλική Κυβέρνηση να προσάψει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της τα στοιχεία αυτά προκειμένου να εκτιμήσει τον χαρακτήρα των επιμάχων μέτρων ως νέων ή ως υφισταμένων μέτρων προτού κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.
- 52 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Ιταλική Κυβέρνηση εξετάζεται στη συνέχεια μόνον στο μέτρο που στηρίζεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη της τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 προκειμένου να επιλέξει αν θα αντιμετώπιζε τα επίμαχα μέτρα ως νέες ενισχύσεις ή ως υφιστάμενες ενισχύσεις.
- 53 Η υπομνησθείσα στη σκέψη 46 της παρούσας αποφάσεως υποχρέωση κινήσεως, υπό ορισμένες περιστάσεις, της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν προδικάζει το διαδικαστικό πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να ενταχθεί η απόφαση αυτή, δηλαδή είτε το πλαίσιο του διαρκούς ελέγχου των υφισταμένων

καθεστώτων ενισχύσεων, όπως αυτό προκύπτει από τον συνδυασμό των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 88 ΕΚ, είτε το πλαίσιο του ελέγχου των νέων ενισχύσεων, όπως αυτό προκύπτει από τον συνδυασμό των διατάξεων των παραγράφων 3 και 2 του ίδιου άρθρου.

54 Δεδομένων των εννόμων συνεπειών της διαδικαστικής αυτής επιλογής όταν εξετάζονται ήδη εφαρμοζόμενα μέτρα (βλ. την παρεμπίπτουσα απόφαση, σκέψεις 56 έως 63), η Επιτροπή δεν μπορεί να επιλέξει εκ προοιμίου το δεύτερο διαδικαστικό πλαίσιο όταν το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υποστηρίζει ότι πρέπει να εφαρμοστεί το πρώτο. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει επαρκώς το ζήτημα βάσει των πληροφοριών που της έχουν παρασχεθεί ως το στάδιο αυτό από το κράτος μέλος, έστω και αν η εξέταση αυτή δεν καταλήξει σε οριστικό χαρακτηρισμό των εξεταζομένων μέτρων.

55 Όπως οφείλουν να πράξουν και στην περίπτωση που τίθεται ζήτημα της ίδιας της υπάρξεως στοιχείων ενισχύσεως, στο πλαίσιο της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών και οργάνων, όπως αυτή απορρέει από το άρθρο 10 ΕΚ, και προς αποφυγήν καθυστερήσεως της διαδικασίας, εναπόκειται στο κράτος μέλος που θεωρεί ότι πρόκειται για υφιστάμενη ενίσχυση να παράσχει το συντομότερο δυνατόν στην Επιτροπή, από τη στιγμή που της υποβάλλει το συγκεκριμένο μέτρο, τα στοιχεία που δικαιολογούν τη θέση αυτή. Αν τα στοιχεία αυτά, στο πλαίσιο προσωρινής εκτιμήσεως, επιτρέπουν να συναχθεί ότι είναι πιθανόν τα επίμαχα μέτρα να συνιστούν όντως υφιστάμενες ενισχύσεις, η Επιτροπή οφείλει τότε να τα αντιμετωπίσει κάνοντας χρήση του διαδικαστικού πλαισίου των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 88 ΕΚ. Αντιθέτως, αν τα στοιχεία που παρέχει το κράτος μέλος δεν επιτρέπουν να συναχθεί αυτό το προσωρινό συμπέρασμα ή αν το κράτος μέλος δεν επικαλείται συναφώς κανένα στοιχείο, η Επιτροπή οφείλει να αντιμετωπίσει τα μέτρα αυτά κάνοντας χρήση του διαδικαστικού πλαισίου των παραγράφων 3 και 2 του ίδιου άρθρου.

56 Βάσει αυτών ακριβώς των αρχών πρέπει να εξεταστεί η υπό κρίση περίπτωση.

57 Η κατάσταση δεν είναι απολύτως συγκρίσιμη με εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η προμνησθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, την οποία επικαλείται η Ιταλική Κυβέρνηση. Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο θεώρησε ότι, όταν η Επιτροπή έχει επιτρέψει ένα καθεστώς ενισχύσεων, θα αντέβαινε στις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου το να εξετάσει εκ νέου, ως νέες ενισχύσεις, τα μέτρα εφαρμογής του καθεστώτος αυτού. Για τον λόγο αυτόν, το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υποστηρίζει ότι ορισμένα μέτρα ελήφθησαν κατ' εφαρμογήν προηγουμένως εγκριθέντος καθεστώτος, η Επιτροπή δεν μπορεί εκ προοιμίου να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ όσον αφορά τα μέτρα αυτά θεωρώντας τα ως νέες ενισχύσεις, πράγμα που θα συνεπαγόταν την αναστολή τους, αλλ' οφείλει προηγουμένως να καθορίσει αν τα μέτρα αυτά εμπίπτουν ή όχι στο εν λόγω καθεστώς και, αν εμπίπτουν, κατά πόσον πληρούν τους όρους που καθορίστηκαν με την απόφαση με την οποία επιτράπηκε το καθεστώς αυτό. Μόνον αν, περατώνοντας την εξέταση αυτή, καταλήξει σε αρνητικό συμπέρασμα μπορεί η Επιτροπή να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, θεωρώντας τα επίμαχα μέτρα ως νέες ενισχύσεις. Αντιθέτως, σε περίπτωση θετικού συμπεράσματος, η Επιτροπή οφείλει να αντιμετωπίσει τα μέτρα αυτά ως υφιστάμενες ενισχύσεις σύμφωνα με τη διαδικασία την οποία προβλέπουν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 88 ΕΚ.

58 Ωστόσο, στην υπό κρίση περίπτωση, ο τυχόν χαρακτηρισμός των επιμάχων μέτρων ως νέων ενισχύσεων δεν προκύπτει από κάποια απόφαση την οποία οι διάδικοι συμφωνούν να αναγνωρίσουν ως επέχουσα θέση εγκρίσεως ενός καθεστώτος ενισχύσεων. Πράγματι, η μεν Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 συνιστά έγκριση των καθεστώτων ενισχύσεων που προβλέπονται από τις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας στις οποίες αναφέρεται η διάταξη αυτή, η Επιτροπή, όμως, υποστηρίζει το αντίθετο. Επομένως, δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει άμεσα κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα συμβιβάζονται με τον κανονισμό αυτόν του Συμβουλίου, τον οποίο δεν αναγνωρίζει ως επέχοντα θέση αποφάσεως περί εγκρίσεως καθεστώτων ενισχύσεων.

59 Εν προκειμένω, το πρώτο ζήτημα που έπρεπε να επιλυθεί προκειμένου να επιλεγεί η διαδικασία εξετάσεως των επιμάχων μέτρων, είτε ως υφισταμένων ενισχύσεων είτε ως νέων ενισχύσεων, ήταν ακριβώς στο κατά πόσον το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 ενέχει έγκριση του συνόλου των ενισχύσεων που προβλέπονται από τις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας στις οποίες αναφέρεται η διάταξη αυτή.

- 60 Η Επιτροπή εξέτασε το ζήτημα αυτό. Πράγματι, η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει το ακόλουθο χωρίο: «το άρθρο 4, παράγραφος 3, επιτρέπει στις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας να εξακολουθήσουν να ισχύουν έως την ημερομηνία λήξεως της ισχύος τους. Αυτές οι “ρήτρες αρχαιότητας” πρέπει να ερμηνεύονται στενά, καθόσον συνιστούν παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα κατά τον οποίο στις συμβάσεις [αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας] πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Κατά συνέπεια, μόνον οι ενισχύσεις που είναι απαραίτητες προς εξασφάλιση της παροχής δημόσιας υπηρεσίας μπορούν να εμπίπτουν στις ρήτρες αυτές. Ενισχύσεις οι οποίες υπερβαίνουν ή ενδέχεται να υπερβούν τα όρια αυτά πρέπει να εξετάζονται από την Επιτροπή βάσει των διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τις συνήθεις διαδικασίες». Από το χωρίο αυτό προκύπτει ότι η Επιτροπή χαρακτήρισε ως νέες ενισχύσεις μόνον τις χρηματοδοτήσεις που υπερέβαιναν το κόστος που συνεπάγονταν οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Η ανάλυση αυτή είναι, εξάλλου, απολύτως συνεπής με την πρόσκληση, η οποία διατυπώνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, για αναστολή μόνον των χρηματοδοτήσεων που υπερβαίνουν το καθαρό επιπλέον κόστος που συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών γενικού συμφέροντος και όχι του συνόλου των χρηματοδοτήσεων των συμβάσεων αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που είχαν συναφθεί με τις επιχειρήσεις του ομίλου Tirrenia.
- 61 Συνεπώς, η Ιταλική Κυβέρνηση δεν μπορεί να προσάψει στην Επιτροπή ότι θεώρησε εκ προοιμίου τα μέτρα των οποίων την αναστολή συνεπάγεται η προσβαλλόμενη απόφαση ως νέες ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, χωρίς να εξετάσει προηγουμένως τα στοιχεία που επικαλέστηκαν οι ιταλικές αρχές προς στήριξη της θέσεώς τους ότι τα επίμαχα μέτρα έπρεπε να αντιμετωπιστούν ως υφιστάμενες ενισχύσεις.
- 62 Συνεπώς, επί της ουσίας, είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν, αντίθετα προς τη θέση της Επιτροπής, το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 έπρεπε να οδηγήσει την Επιτροπή να χαρακτηρίσει τα επίμαχα μέτρα ως υφιστάμενες ενισχύσεις κατά το στάδιο της διαδικασίας κατά το οποίο έπρεπε να επιλέξει αν θα τα αντιμετώπιζε ως υφιστάμενες ενισχύσεις ή ως νέες ενισχύσεις.

- 63 Η Επιτροπή δεν δέχεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 μπορεί να επιτρέψει κρατικές ενισχύσεις και να τις καταστήσει υφιστάμενες ενισχύσεις για τον μοναδικό λόγο ότι προβλέπονται σε σύμβαση αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας υφιστάμενη ήδη κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού αυτού. Ο κανονισμός αυτός, ο οποίος εκδόθηκε βάσει του άρθρου 84 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 80 ΕΚ) αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα των θαλασσίων μεταφορών και μόνον μια πράξη έχουσα ως νομική βάση το άρθρο 94 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 89 ΕΚ) μπορούσε να επιτρέψει κρατικές ενισχύσεις. Συνεπώς, το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού αποσκοπούσε αποκλειστικά στο να επιτρέψει την προσωρινή διατήρηση ορισμένων εμποδίων στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών τα οποία δικαιολογούνται από την ανάγκη διατήρησης ορισμένων υπηρεσιών μεταφοράς γενικού συμφέροντος. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, οι διεθνείς συνδέσεις τις οποίες εξασφαλίζουν ορισμένες εταιρίες του ομίλου Tirrenia δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 3577/92, ο οποίος αφορά μόνο τις θαλάσσιες ενδομεταφορές-καμποτάζ.
- 64 Η επιχειρηματολογία της Επιτροπής εν μέρει μόνον είναι ορθή. Το άρθρο 4 του κανονισμού 3577/92, το οποίο, όσον αφορά το επίδικο ζήτημα, αφορά τις συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που συνάπτονται με ναυτιλιακές εταιρίες που εκτελούν τακτικά δρομολόγια από και προς τα νησιά καθώς και μεταξύ των νησιών, ορίζει, στην παράγραφο 3, ότι οι συμβάσεις αναθέσεως δημόσιας υπηρεσίας που υπήρχαν την 1η Ιανουαρίου 1993 μπορούν να διατηρηθούν σε ισχύ έως την ημερομηνία της λήξεώς τους. Όμως, οι συμβάσεις αυτού του είδους περιέχουν ως εκ της φύσεώς τους τις οικονομικής φύσεως διατάξεις που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες προβλέπουν. Στο μέτρο που το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92 αναφέρεται στη διατήρηση της ισχύος των εν λόγω συμβάσεων, χωρίς να περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής σε ορισμένες μόνον πτυχές των εν λόγω συμβάσεων, οι αναγκαίοι οικονομικοί διακανονισμοί για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που περιέχονται στις συμβάσεις αυτές καλύπτονται από το εν λόγω άρθρο 4, παράγραφος 3. Επομένως, κακώς η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο αυτό περιορίζεται να επιτρέψει τη διατήρηση τυχόν αποκλειστικών ή ειδικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τις συμβάσεις αυτές. Κατά τα λοιπά, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν υιοθέτησε τόσο περιοριστική θέση, καθόσον αναγνώρισε ότι, εντός των ορίων της χρηματοδότησεως του επιπλέον κόστους των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, οι μηχανισμοί χρηματοδότησεως των εν λόγω συμβάσεων καλύπτονταν από το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92.

- 65 Ωστόσο, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει κατ' ουσίαν η Ιταλική Κυβέρνηση, τυχόν ενισχύσεις οι οποίες υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αποτελούν το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών δεν μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92, ακριβώς διότι δεν είναι απαραίτητες για την ισορροπία —και συνεπώς για τη διατήρηση της ισχύος— αυτών των συμβάσεων. Επομένως, δεν μπορούν να θεωρηθούν, βάσει αυτής της διατάξεως, ως υφιστάμενες ενισχύσεις.
- 66 Όμως, εν προκειμένω, η προσφυγή της Ιταλικής Κυβερνήσεως αφορά μόνον τα μέτρα των οποίων την αναστολή συνέστησε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, ήτοι μόνον «κάθε καταβολή ενίσχυσης επιπλέον εκείνης που απαιτείται προκειμένου να αντισταθμιστεί το καθαρό επιπρόσθετο κόστος για την παροχή των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, σύμφωνα [με τις υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας] που έχουν καθορισθεί από τις [Ιταλικές Αρχές] βάσει του γενικού οικονομικού συμφέροντος». Πρόκειται για τυχόν μη απαραίτητες ενισχύσεις για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων, οι οποίες, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως υφιστάμενες ενισχύσεις βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 3577/92. Συνεπώς, δικαίως η Επιτροπή αντιμετώπισε τις τυχόν αυτές ενισχύσεις ως νέες ενισχύσεις, αντίθετα προς τα υποστηριζόμενα από την Ιταλική Κυβέρνηση.
- 67 Κατά συνέπεια, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση των άρθρων 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 88, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ είναι αβάσιμος.
- 68 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που συνεπαγόταν, μέχρι την κοινοποίηση στις ιταλικές αρχές της αποφάσεως περί περατώσεως της διαδικασίας σχετικά με τη συγκεκριμένη επιχείρηση, την αναστολή του φορολογικού καθεστώτος που εφαρμόζεται ως προς τον εφοδιασμό των πλοίων του ομίλου Tirrenia σε καύσιμα και λιπαντικά έλαια και ότι η προσφυγή είναι απορριπτέα κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 69 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα έξοδά του σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων ή εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι. Εν προκειμένω, κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής, που κοινοποιήθηκε με το έγγραφο SG(99) D/6463, της 6ης Αυγούστου 1999, περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ όσον αφορά την κρατική ενίσχυση C 64/99 (ex NN 68/99), στο μέτρο που συνεπαγόταν, μέχρι την κοινοποίηση στις ιταλικές αρχές της αποφάσεως περί περατώσεως της διαδικασίας σχετικά με τη συγκεκριμένη επιχείρηση [αποφάσεως της Επιτροπής C (2001) 1684, της 21ης Ιουνίου 2001, ή αποφάσεως της Επιτροπής C(2004) 470 τελ., της 16ης Μαρτίου 2004], την αναστολή του φορολογικού καθεστώτος που εφαρμόζεται ως προς τον εφοδιασμό των πλοίων του ομίλου Gruppo Tirrenia di Navigazione σε καύσιμα και λιπαντικά έλαια.
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

(υπογράφes)